

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ БАНДЛИК ВА МЕҲНАТ МУНОСАБАТЛАРИ ВАЗИРЛИГИ
РЕСПУБЛИКА АҲОЛИ БАНДЛИГИ ВА МЕҲНАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ИЛМИЙ МАРКАЗИ

2019 йил март ойида ўтказилган
“Уй хўжаликларида бандлик масалаларини ўрганиш”
мавзусидаги социологик тадқиқот натижалари
асосида тайёрланган

Ўзбекистон Республикаси меҳнат ресурсларининг
январь-март ойларидаги ҳисоб-китоб балансиغا
шарҳлар

Тошкент 2019

2019 йил биринчи чорак (январь-март) якунлари бўйича “Уй хўжаликларидида бандлик масалаларини ўрганиш” мавзусидидаги социологик тадқиқот Республика аҳоли бандлиги ва меҳнатни муҳофаза қилиш илмий маркази масъул ходимлари ҳамда ҳудудлардаги давлат ва нодавлат ташкилотлари, олий ва ўрта махсус таълим муассасалари ходимларидан иборат гуруҳлар томонидан 2019 йилнинг март ойида ўтказилди.

Социологик тадқиқотнинг мақсади: банд бўлмаган аҳоли сонини ҳисоблаш учун маълумотлар базасини шакллантириш ҳамда иқтисодиётнинг норасмий секторида банд бўлганлар сонини аниқлашдан иборат.

Вазифалари: тадқиқот натижалари асосида меҳнат ресурслари баҳоланади, ҳисобот ва прогноз баланслари ҳамда иқтисодиётнинг норасмий секторида банд бўлган фуқароларнинг сифат таркиби тўғрисидаги маълумотлар шакллантирилади.

Тадқиқот ўтказиш методологияси. Сўров ўтказиладиган уй хўжаликларини саралаш ҳар бир туман (шаҳар) бўйича маълумотларнинг намунавийлигини таъминлаш мақсадида, ҳар бир туман (шаҳар)да уй хўжаликлар сонининг ўртача 0,3 фоиздан кам бўлмаган миқдорини қамраб олиш орқали амалга оширилди. Бу жараён ҳар чорақда бир марта амалга оширилиб, йилда жами 4 марта ўтказилади.

108 та
ҳудуд

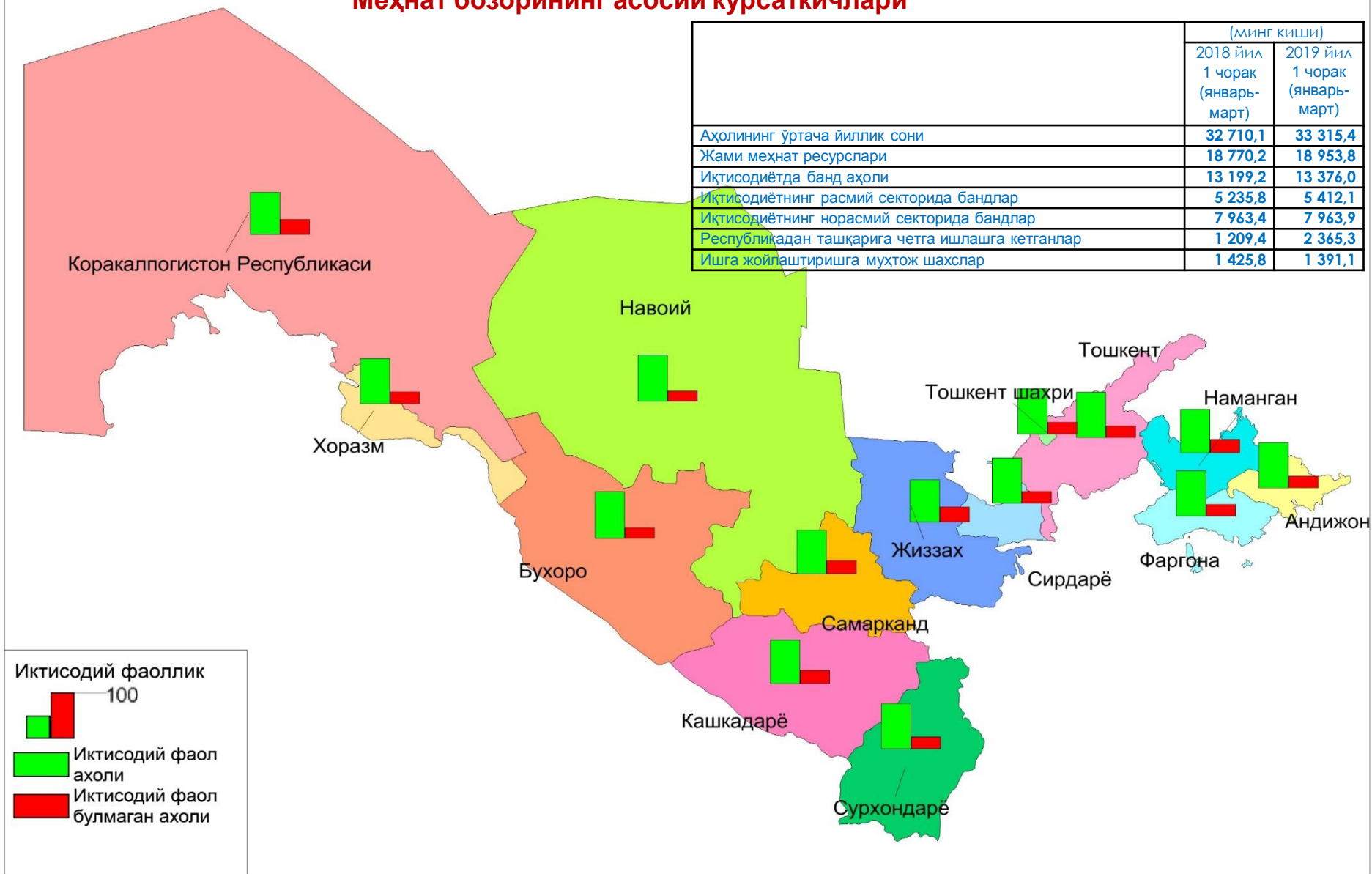
- 84 туман
- 24 шаҳар

462
маҳалла

- 4900
хонадон

Меҳнат бозорининг асосий кўрсаткичлари

	(минг киши)	
	2018 йил 1 чорак (январь-март)	2019 йил 1 чорак (январь-март)
Аҳолининг ўртача йиллик сони	32 710,1	33 315,4
Жами меҳнат ресурслари	18 770,2	18 953,8
Иқтисодиётда банд аҳоли	13 199,2	13 376,0
Иқтисодиётнинг расмий секторида бандлар	5 235,8	5 412,1
Иқтисодиётнинг норасмий секторида бандлар	7 963,4	7 963,9
Республикадан ташқарига четга ишлашга кетганлар	1 209,4	2 365,3
Ишга жойлаштиришга муҳтож шахслар	1 425,8	1 391,1

**2019 йил январь-март ойлари учун Ўзбекистон Республикаси бўйича
меҳнат ресурсларининг ҳисоб-китоб баланси**

(МИНГ КИШИ)

№	Кўрсаткичлар	2018 йил январь-март	2018 йил январь-декабрь	2019 йил январь-март (баҳо)	2019 йил январь-март 2018 йил январь-мартга нисбатан		2019 йил январь-март 2018 йил январь-декабрга нисбатан	
					(+,-)	(%)	(+,-)	(%)
I	Иқтисодий фаол аҳоли	14625,0	14641,7	14767,0	142,0	101,0	125,3	100,9
1	Бандлар, жами	13199,2	13273,1	13375,9	176,7	101,3	102,8	100,8
	шу жумладан:							
1.1.	Иқтисодиётнинг расмий секторида бандлар:	5235,8	5403,0	5412,1	176,3	103,4	9,1	100,2
1.1.1.	Иқтисодиёт тармоқларида бандлар (юридик шахсла, бошқа ташкилот ва муассасалар)	4928,4	5049,9	5020,6	92,2	101,9	-29,3	99,4
1.1.2.	Юридик шахс ташкил этмасдан патент асосида (рухсатнома билан) ишлаётган тадбиркорлар	295,3	330,4	372,2	76,9	126,0	41,8	112,7
1.1.3.	Дехкон хўжаликларида бандлар	12,1	22,7	19,3	7,2	159,5	-3,4	85,0
1.2.	Иқтисодиётнинг норасмий секторида бандлар:	7963,4	7870,1	7963,8	0,4	100,0	93,7	101,2
1.2.1.	Вақтинчалик бир марталик ва мавсумий ишларни бажарувчилар	1682,6	1692,2	1724,5	41,9	102,5	32,3	101,9
а)	вақтинчалик бир марталик ишларни бажарувчилар	813,5	683,5	774,8	-38,7	95,2	91,3	113,4
б)	вақтинчалик мавсумий ишларни бажарувчилар	869,1	1008,7	949,7	80,6	109,3	-59,0	94,2
1.2.2.	Меҳнат муносабатларини расмийлаштирмасдан оилавий корхоналарда ва тадбиркорларда ишловчилар	1066,9	879,6	959,8	-107,1	90,0	80,2	109,1
1.2.3.	рўйхатдан ўтмасдан ва тегишли рухсатномасиз фаоллият кўрсатаётган тадбиркорлар	1395,2	1470,6	1498,7	103,5	107,4	28,1	101,9
а)	рўйхатга олинмаган тадбиркор сифатида савдо-сотик билан шуғулланаётганлар	701,5	727,4	743,2	41,7	105,9	15,8	102,2
б)	тадбиркорликнинг бошқа турлари (азрақашлик, хунармандчилик, аҳолига маиший хизмат кўрсатиш)	693,7	743,2	755,5	61,8	108,9	12,3	101,7
1.2.4.	Дехкон ва шахсий ёрдамчи хўжаликларида бандлар	1699,7	1442,9	1415,5	-284,2	83,3	-27,4	98,1
1.2.5.	Республикадан ташқарига четга ишлашга кетганлар	2119,0	2384,8	2365,3	246,3	111,6	-19,5	99,2
2	Ишга жойлаштиришга муҳтож шахслар	1425,8	1368,6	1391,1	-34,7	97,6	22,5	101,6
	Ишсизлик даражаси, %	9,7	9,3	9,4	х	х	х	х
2.1	Ишсиз сифатида расмий рўйхатдан ўтганлар.	43,4	32,3	38,8	-4,6	89,4	6,5	120,1
2.2	Рўйхатдан ўтмаган ишга жойлаштиришга муҳтож банд бўлмаган аҳоли	1382,4	1336,3	1352,3	-30,1	97,8	16,0	101,2
II	Иқтисодий нофаол аҳоли	4145,2	4193,9	4186,8	41,6	101,0	-7,1	99,8
2.1.	Ишлаб чиқаришдан ажралган ҳолда ўқиётганлар	1698,4	1698,4	1698,4	0,0	100,0	0,0	100,0
2.2.	Туғруқ таътилидаги ёки 2 ёшгача болаларини парваришловчи аёллар	1702,3	1741,8	1752,6	50,3	103,0	10,8	100,6
2.3.	Ишлашни хоҳламайдиган ёки дарҳол ишга жойлаштиришга имконияти йўқлар	744,5	753,7	735,8	-8,7	98,8	-17,9	97,6
III	Жами меҳнат ресурслари	18770,2	18835,6	18953,8	183,6	101,0	118,2	100,6
3.1.	Меҳнатга лаёқатли ёшдаги меҳнатга лаёқатли аҳоли	18654,8	18718,2	18838,0	183,2	101,0	119,8	100,6
3.2.	Пенсия ёшидаги ва меҳнатга лаёқатли ёшдан кичик бўлган иқтисодиётда банд шахслар	115,4	117,4	115,8	0,4	100,3	-1,6	98,6

Ўзбекистон Республикаси бўйича меҳнат ресурсларининг 2019 йил январь-март ойлари учун ҳисоб-китоб баланси ¹⁾

(киши)

Худудлар номи	Иқтисодий фаол аҳоли	Бандлар, жами	Шу жумладан:			Ишга жойлаштиришга муҳтож шахслар	Ишсизлик даражаси	Иқтисодий фаол бўлмаган аҳоли	Жами меҳнат ресурслари	Аҳолининг ўртача йиллик сони
			Иқтисодиётнинг расмий секторида бандлар	Иқтисодиётнинг норасмий секторида бандлар	улардан, Республикадан ташқарига четга ишлашга кетганлар					
Ўзбекистон Республикаси	14 767 122	13 375 987	5 412 128	7 963 858	2 365 333	1 391 135	9,4	4 186 678	18 953 800	33 315 428
Қорақалпоғистон Республикаси	781 977	706 493	279 696	426 797	145 081	75 484	9,7	290 623	1 072 600	1 872 600
Андижон вилояти	1 395 833	1 260 741	423 431	830 310	283 195	135 092	9,7	347 467	1 743 300	3 072 000
Бухоро вилояти	912 776	827 908	355 787	452 121	159 276	84 868	9,3	168 824	1 081 600	1 892 161
Жиззах вилояти	542 354	490 699	183 044	337 655	76 875	51 655	9,5	230 046	772 400	1 355 300
Қашқадарё вилояти	1 393 619	1 258 131	495 215	764 916	197 853	135 488	9,7	428 181	1 821 800	3 219 400
Навоий вилояти	453 582	413 339	248 651	165 688	39 289	40 243	8,9	103 818	557 400	986 114
Наманган вилояти	1 195 944	1 082 971	325 189	767 782	215 970	112 973	9,4	378 456	1 574 400	2 758 000
Самарқанд вилояти	1 629 513	1 472 116	496 243	953 874	314 158	157 397	9,7	487 687	2 117 200	3 806 300
Сурхондарё вилояти	1 098 965	992 927	326 101	711 826	186 745	106 038	9,6	356 935	1 455 900	2 575 253
Сирдарё вилояти	397 288	358 711	164 019	180 692	71 853	38 577	9,7	87 612	484 900	831 400
Тошкент вилояти	1 330 464	1 207 394	505 141	672 253	116 832	123 070	9,3	303 136	1 633 600	2 902 800
Фарғона вилояти	1 600 957	1 445 315	531 490	923 825	280 889	155 642	9,7	454 243	2 055 200	3 689 400
Хоразм вилояти	791 687	716 244	265 580	454 664	160 870	75 443	9,5	229 713	1 021 400	1 838 300
Тошкент шаҳри	1 242 162	1 142 997	812 541	321 456	116 447	99 165	8	319 938	1 562 100	2 516 400

¹⁾ Давлат статистика қўмитаси, Бандлик ва меҳнат муносабатлари вазирлиги дастлабки маълумотлари ва 2019 йил март ойида ўтказилган тадқиқотлар натижалари асосида баҳоланган.

Маълумотларнинг 2018 йил январь-сентябрь кўрсаткичларига нисбатан ўзгариши:

■ - ижобий, ■ - ўзгармаган, ■ - салбий.

Иқтисодий фаол аҳоли

77,9 %

Жинси бўйича

62,1 %

37,9 %

Маълумоти бўйича

15,0 %

Олий маълумотли

59,5 %

Ўрта махсус

25,5 %

Ўрта маълумотли

Ёши бўйича

• 31 ёш ва ундан катта

66,1 %

• 16-30 ёш

33,9 %

Иқтисодий нофаол аҳоли

шу жумладан, талаба-ёшлар, туғруқ таътили ва 2 ёшгача бола парвариши билан банд ва ҳ.

22,1 %

Маълумоти бўйича

7,0 %

Олий маълумотли

42,3 %

Ўрта махсус

50,7 %

Ўрта маълумотли

Жинси бўйича

34,3 %

65,7 %

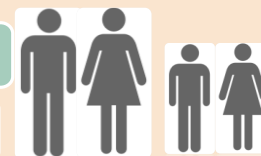
Ёши бўйича

• 31 ёш ва ундан катта

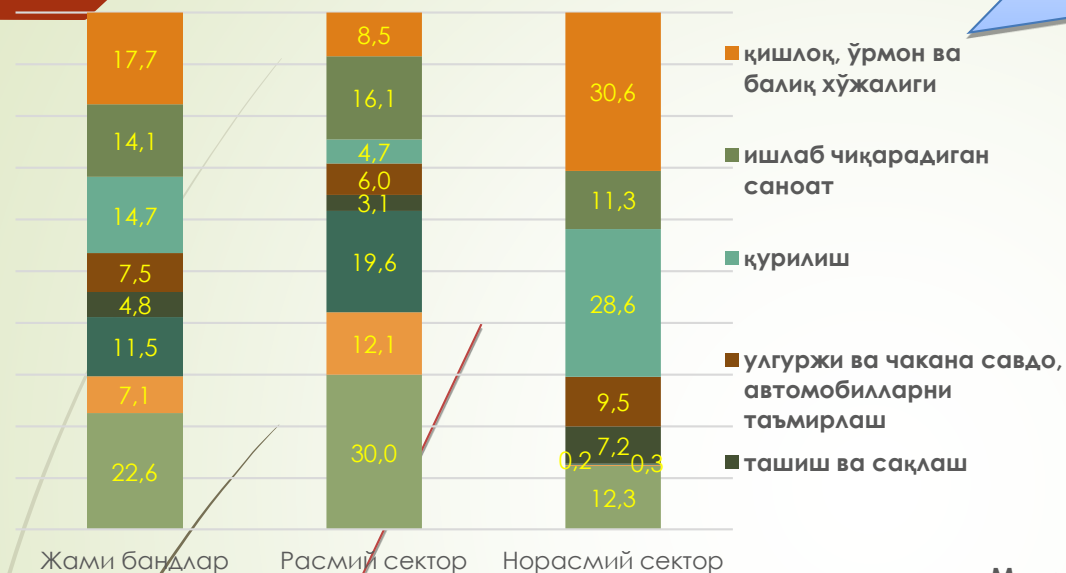
59,3 %

• 16-30 ёш

40,7 %

2019 йилда Ўзбекистон иқтисодиётининг тармоқларидаги банд аҳоли, %

Жами банд аҳолининг таркибида энг юқори бандлик – қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалиги 17,7 фоизни ташкил этди

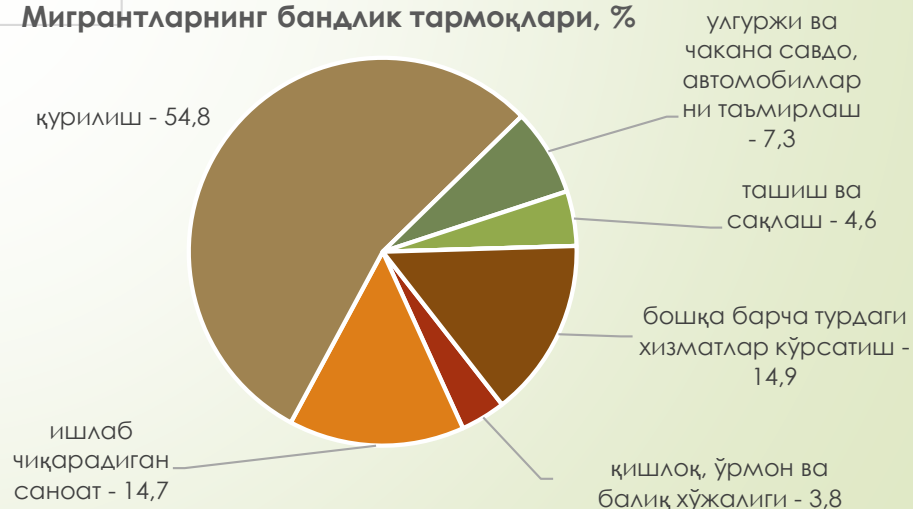

Норасмий бандлик энг юқори – қишлоқ, ўрмон ва балиқ хўжалигида банд аҳоли тоифасига тўғри келди (30,6%)

Мигрантларнинг 1/2дан ортиғи қурилишда банд, 1/4 қисми қайта ишлаш саноати, хизмат кўрсатишнинг бошқа турлари ва қолганлари иқтисодиётнинг бошқа тармоқларида банд

Мигрантларнинг бандлик тармоқлари, %

Аҳолининг меҳнат мобиллиги

Аҳолининг вилоят ичидаги меҳнат мобиллиги 5,2%

2. Республика ичидаги мобиллик 12,8%, шунинг 11,6% Тошкентга келиб ишлайдиганлар ташкил этади

Меҳнат фаолиятини юритувчиларнинг яшаш жойи:
Шаҳардан – 62,0%, Қишлоқдан – 38,0%

Ўзбекистоннинг бошқа худудига ишлаш учун бориши мумкин бўлганлар 16,8%

Эгаланиши мумкин бўлган меҳнат фаолияти соҳалари

- Қурилиш 50,0%
- Қишлоқ хўжалиги ишлари 25,0%
- Хизмат кўсатиш 25,0%

Бошқа худудга боришга тайёрларнинг яшаш худуди

- Шаҳар – 20,9%
- Қишлоқ – 79,1%

Жинси бўйича тақсими

- Эркак – 82,7%
- Аёллар – 17,3%

Уларнинг маълумот даражаси:

Олий маълумотли – 25,1%

Ўрта махсус – 54,7%

Ўрта маълумотли – 20,3%

Меҳнат мобиллигининг жинси ва ёши таркиби:

71,0%

29,0%

35,9%

16 - 30 ёш

64,1%

31 ва ундан катталар

Ташқи меҳнат миграциясига доир маълумотлар

89,4%

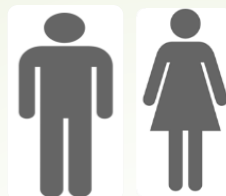

10,6%

• 16-30 ёш

47,7%

52,3%

• 31 ёш ва
ундан катта

МАЪЛУМОТИ БЎЙИЧА

Олий 5,0 %

Ўрта махсус 68,3 %

Ўрта 26,7 %

Мигрантлар ва Ўзбекистон Республикасига чегаралараро пул ўтказмалари ҳақида солиштирма маълумотлар

	Мигрантлар, 2018 йил, %*	Пул ўтказмалари, 2018 йил**, млн. долл.	Мигрантлар, 1 чорак 2019 йил, %***	Пул ўтказмалари, 1 чорак 2019 йил**, млн. долл.
Жами	100	5114,8	100	1064,0
Россия	80,8	3963,1	83,3	805,3
ҚОЗОҒИСТОН	9,7	320,0	7,7	44,7
Туркия	5,6	203,8	4,3	47,5
АҚШ	0,6	188,4	0,7	45,2
Жанубий Корея	1,9	108,3	1,4	34,4
Хитой	0,2	12,5	0,1	3,9
Бошқа давлатлар	1,2	318,5	2,5	83,0

* Илмий марказ томонидан 2018 йилнинг декабрь ойида ўтказилган социологик тадқиқот натижалари асосида.

** Марказий Банк маълумотлари асосида.

*** Илмий марказ томонидан 2019 йилнинг март ойида ўтказилган социологик тадқиқот натижалари асосида.

Ишсизлик кўрсаткичлари

9,4 % - ўзини ишсиз деб баҳолаганлар (1391,1 минг киши)

38,8 минг киши - ишсиз сифатида расмий рўйхатдан ўтганлар

16-30 ёшдаги ёшлар орасида 15,3%

16-25 ёшдаги ёшлар орасида 17,1%

Аёллар орасида 13,0%

- 2019 йил январь-март даврида бандликка кўмаклашиш марказларига ишга жойлашиш учун 173 265 киши мурожаат қилган.
- Шундан 16-30 ёшдаги ёшлар 61 880 киши ташкил этди.

- Иш билан таъминланди - 61 983 киши

- Жамоат ишларига жалб қилинди - 49 016 киши

- Малакавий қайта тайёрлов курсларига юборилди - 6 977 киши

- Ишсизлик нафақаси тайинланди - 3 863 киши

Ёши бўйича

18 - 30 ёш **54,3 %**

31 ва ундан катта **45,7 %**

Кузатув натижасига кўра аҳоли бандлиги масалалари борасида қуйидаги ҳолатлар ва муаммолар аниқланди:

муносиб ҳақ тўланадиган доимий иш ўринларининг етишмаслиги, ёшларни жумладан, олий маълумот ёки иш стажига эга бўлмаган ёш кадрларни ишга жойлаштиришдаги қийинчиликлар;

давлат рўйхатидан ўтмасдан норасмий равишда тадбиркорлик фаолият турлари (озик-овқат маҳсулотларини тайёрлаш, ширинликлар ва миллий таомлар, мева ва сабзавотларни консервация қилиш, уйда нон ёпиш ва ноозик-овқат товарлари билан савдо қилиш, мебелларни таъмирлаш, дераза ва эшик ромларини тайёрлаш, қурилиш ишлари, хизматлар амалга оширувчилар, жумладан: хонадонларда чакана савдо, автомобиллар, сантехника ва бошқа турли маиший хизмат техникаларини таъмирлаш, косибчилик, бичиш-тикиш каби хизматлари ва бошқалар) билан шуғулланиши кузатилди;

қишлоқ жойларда яхши ҳақ тўланадиган доимий иш ўринларининг мавжуд бўлмаганлиги сабабли ёшларнинг хорижга меҳнат қилиш учун чиқиб кетишлари.

Аҳоли бандлигини ва иш ўринларини ташкил этиш ҳолатларини яхшилаш бўйича таклиф ва тавсиялар:

Рақамли ва инновацион иқтисодиётга ўтишда яратилаётган иш ўринларининг сифатига (юқори технологик соҳаларга) ҳам эътибор бериш ва ишчи кучини расмий экспортини кенгайтиришнинг мақсадли йўналтирилган қўшимча чора-тадбирларини ишлаб чиқиш

Тадбиркорликни бошлашни режалаштираётган ёшлар учун пухта ишланган бизнес режалар ишлаб чиқишда Савдо-саноат палатасининг ахборот-маслаҳат марказлари ва бошқа консалтинг хизматларини фаоллаштириш

Ишлаб чиқариш корхоналарида малакали кадрларга эҳтиёж юқорилигини инобатга олган ҳолда долзарб касблар (пайвандчи, электромонтёр, турли станокларни ишлатиш бўйича мутахассислар, хизмат кўрсатиш соҳасидаги мутахассислар ва ҳоказо)га тайёрлаш бўйича қисқа муддатли курслар ташкил этиш, шунингдек олий ва ўрта махсус таълим тизимидаги ўқув юртларининг мутахассислик тайёрлаш тизимини қайта кўриб чиқиш, уларни бугунги кунда энг долзарб мутахассис ва кадрлар етказиб беришига йўналтириш

Уюшган миграция тизимини яхшилаш борасида: туманлар миқёсида меҳнат мигрантлари учун ўқув семинарларини ташкил этиш, уларни миграцияга доир қонун ҳужжатлари билан таништириш; меҳнат мигрантларига патент олиш (чет элда ишга жойлашишлари учун рухсат берувчи зарурий ҳужжатларни расмийлаштиришларида) амалий ёрдам кўрсатиш (шу жумладан мигрант кетадиган давлат қонунчилиги доирасида зарурий ҳужжатларни масофавий тарзда рўйхатдан ўтказиш, мигрант кетадиган давлатда дархол иш бошлашига, ҳамда шу давлатнинг қонунини бузилиши ҳолатларини олдини олишга хизмат қиладиган рухсатноманининг дастлабки вариантини олиш)

Меҳнат бозорининг асосий кўрсаткичларини мунтазам равишда (ойлик) аниқлаш ва ишга жойлашиш учун қайтиб келган мигрантлар сегментини белгилаш механизмининг жорий этиш

Меҳнат мигрантларининг ижтимоий мавқеини (аёллар, ёшлар ва бошқаларни) ҳисобга олган ҳолда дифференциал ёндашув асосида фаол равишда мослаштириш, уларни ишга жойлаштириш ва ихтисослаштирилган иш жойларини яратиш масаласини ҳал қилиш

Ўрганишлар натижасига кўра иш билан банд бўлмаган аҳоли орасида касб-хунар коллежларини битирган ёшларнинг ўз мутахассислиги бўйича ишга жойлашмаслигининг асосий сабаби - ушбу касбларни (ихтисосликларни) битирган ёшларнинг билими меҳнат бозори талабларига жавоб бермаслиги яъни билим ва кўникманинг етарли эмаслиги билан боғлиқдир. Шулардан келиб чиқиб ихтисосликларни ўзлаштирилиши мураккаблигини эътиборга олган ҳолда дифференциаллашган, турли муддатли (3, 6 ва 12 ойлик) касб-хунарга тайёрлаш ўқув курсларини ташкил этиш (хусусан аҳолининг ижтимоий заиф қатламларига мансуб ёшларни касб-хунарга ўқитишда ижтимоий контракт тизимини татбиқ этиш)

Қўшимча иш ўринларини таъминлаш шунингдек аҳоли турмуш даражаси ва сифатини ошириш мақсадида қишлоқ жойларда кўрсатиладиган хизматларни ривожлантириш, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини сақлаш, қуриштириш ва қайта ишлаш корхоналарини ташкил этиш

Ёшлар тадбиркорлигини ривожлантириш учун қулай бозор шароитларини яратиш шунингдек, кўпроқ ишсизлик даражаси ортиқ бўлган ҳудудларда янги иш ўринларини ташкил қилиш ва ёшларнинг ўзини-ўзи иш билан таъминлашининг ҳар қандай кўринишини (албатта қонун доирасида) ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш